

84 . Valea Stânii | Comuna: Țițești | Județ: Argeș | Punct: „Vărzărie” | Anul: 2022

Anul: 2022

Cod RAN: 19383.01

Autori: Dragoș Măndescu, Andi Ioan Pițigoi

Instituții: Muzeul Județean Argeș, Pitești, Muzeul Județean Argeș, Pitești

Nr. autorizatie: 26

Data autorizatiei: 2022-02-18

Raport de cercetare arheologică de la Valea Stânii, com. Țițești, jud. Argeș, Punct „Vărzărie”

Raport

În toamna anului 2022 s-a desfășurat cea de-a noua campanie de săpături arheologice sistematice în situl de la Valea Stânii, cercetările fiind inițiate aici în anul 2014.

În campania 2022, cercetarea arheologică s-a reîntors în zona nordică a necropolei de incinerare de tip Ferigile, din prima epocă a fierului, deoarece am obținut accesul pe două proprietăți ce ne-au fost inaccesibile în anii anteriori, acolo unde unele complexe funerare fuseseră deja identificate în campania 2020 (imediat la vest de T 22). Obiectivul principal al cercetării arheologice de la Valea Stânii rămâne în continuare cercetarea integrală a necropolei de incinerare din prima epocă a fierului, dar ritmul de înaintare, condiționat de existența mâinii de lucru și de primirea accesului pe proprietățile private, este unul lent și anevoios. Din cei circa 40 de tumuli identificați ai necropolei (mulți din ei însă distruși în mare parte sau chiar complet de lucrările agricole anuale), la finalul campaniei 2022 putem spune că am epuizat circa 70% (27 tumuli cercetați în intervalul 2014-2022).

Localizarea complexelor în teren s-a făcut parțial (tumulul 26 de pe proprietatea Dinescu) încă din toamna anului 2020, din timpul cercetării tumulului 22 (situat pe proprietatea Chiuță), dar și la începutul campaniei actuale, ca urmare a investigațiilor geofizice noninvazive (ert + georadar) efectuate pe proprietățile Dinescu și Joița, două sectoare (separate de proprietatea Chiuță, cercetată în 2020) ce au însumat o suprafață de circa 1500 m².

Suprafețele selectate pentru cercetare au fost localizate în zona de N a necropolei de incinerare din prima epocă a fierului, pe loturile agricole din proprietățile Ion Joița (tumulul 25) și Fredy Dinescu (tumuli 26-27 și posibilul tumul 28). În campania 2022 au fost cercetați trei noi tumuli: T25 (pe proprietatea Ion Joița), T26 și T27 (ultimii doi pe proprietatea Fredy Dinescu), și presupus un altul (T28?), toți situați în zona nordică a necropolei. Pietrele din manta au fost descoperite la adâncimi cuprinse între -0,15 și -0,37/-0,4 m (într-un caz chiar și la -0,5 m, o adâncime atipică pentru acest sit), dispuse pe 1-4 staturi succesive, pe zone aproximativ ovale, cu diametrele de 4,25 x 3,5 m (T25), 10,5 x 8 m (T26), respectiv 4,5 x 3,5 m (T27). Inventarul funerar (preponderent ceramic) indică o fază timpurie a grupului Ferigile (tranziția de la orizontul Ferigile-Sud la orizontul Ferigile-Nord).

T25 a fost un cenotaf sau, mai probabil, a fost jefuit din vechime, cum indică lipsa pietrelor din manta în zona centrală a acesteia. Mantaua avea o formă aproximativ ovală, cu diametrele maxime de 4,25 x 3,5 m. Sub pietre, strat geologic steril (pietriș aluvionar cu granulație mică, amestecat cu nisip compact, foarte dur) care începe deja la adâncimea de -0,45 cm.

T 26 fusese identificat (și cercetat parțial în extremitatea estică a mantalei de pietre) încă din campania 2020, imediat la vest de T22. S-a dovedit că este un tumul de mari dimensiuni, nederanjat de lucrările agricole. Mantaua din bolovani de râu avea o formă ovală, orientată E-V, cu diametrele de circa 10,5 x 8 m, pietrele din zona centrală apărând la adâncimi de 0,25/0,3 m. Nu este exclus ca extremitatea vestică a mantalei (rămasă deocamdată neexplorată), având pietrele dispuse evident mai jos (-0,4 și chiar -0,5 m), să aparțină altui tumul aflat în imediata vecinătate dinspre SV și suprapus parțial de T26. Această posibilitate va

fi verificată în campania viitoare. Pietrele ce alcătuiau mantaua, de dimensiuni medii, erau dispuse pe două și trei straturi (chiar patru straturi în zona centrală corespunzând mormântului) și stăteau într-un pământ negru, pământ care a fost identificat foarte clar și deasupra acestora. Este singurul caz deocamdată în această necropolă când stratul de pământ ce acoperea mantaua de piatră a tumulului este clar distins, ca un strat gros de circa 7-8 cm, mai consistent la extremitatea de N a mantalei T 26, pierzându-se treptat către centrul acesteia. În multe locuri pe pietrele din manta au fost găsite particule de lemn ars și mici fragmente de oase nearse. Zona mormântului, aflat central, era delimitat de o serie de bolovani din manta de mari dimensiuni și care descriau o zonă ovală cu dimensiunile de circa 2 x 1,5 m. În această zonă, sub pietrele din manta (la adâncimi cuprinse între -0,35 și -0,45 m), mormântul se prezenta sub forma unei aglomerări masive de fragmente ceramice provenind de la mai multe vase de forme și dimensiuni diferite, oase calcinate (cantitate mare, comparativ cu majoritatea mormintelor cercetate până acum) și particule de lemn ars depuse pe solul antic, imediat deasupra nivelului de steril (nisip aluvionar). Printre oase, câteva podoabe mărunte, fragmentare, din bronz (verigă subțire) și fier (pandantive) și mici mărgelile de caolin. Alte oase calcinate au fost depuse într-o cană întregibilă, depusă oblic, laolaltă cu celelalte fragmente ceramice. În marginea de SE a mantalei, parțial sub pietrele acesteia, în spațiul care delimitează T 26 de T 27, au fost depuse alte fragmente ceramice (-0,35/-0,37 m). Sub pietrele din marginea de NV a mantalei, la -0,5 m, chiar pe sterilul aluvionar, au fost găsite câteva fragmente de oase nearse (de animal?).

T 27 este un tumul de mici dimensiuni (4,5 x 3,5 m) situat imediat la ESE de T26. Pietrele din manta așezate pe unul sau două straturi, aflat mai sus decât cele ale tumulului vecin, la adâncimi cuprinse între 0,15 și 0,2 m, indică faptul că acest complex este posterior T 26. De altfel, stratul de pământ negru ce acoperea T26 în imediata vecinătate dinspre NV, nu a mai fost surprins și în cazul T27. În sfertul NE, sub pietre (-0,43), a fost depusă într-o mică groapă săpată în pietrișul aluvionar, o urnă (borcan pântecos) acoperită cu capac (ceașcă mare), care nu conținea decât oase calcinate în cantitate infimă. În groapă, îndeosebi la bază, dar și în urnă și în jurul acesteia, a fost depusă o cantitate însemnată de lemn ars (cărbbuni). În jumătatea de vest, pe solul antic (-0,35) au fost depuse câteva fragmente ceramice.

T 28 (?) a fost numai presupus în vecinătatea de N și NV a T26. Marginea de N a mantalei T 26 suprapunea o platformă de pietre de râu dispuse pe unul sau două straturi, aflată mai jos, la adâncimi cuprinse între 0,4 și 0,45 m, care nu a fost cercetată decât pe o lungime de maximum 2 m mai departe către N, până la capătul suprafeței investigate. Stratul de pământ negru de peste pietre era aici foarte clar marcat. Sub pietrele mantalei au fost găsite numai un fragment de lutuială arsă (-0,6 m adâncime) și o mică groapă conținând cărbune și câteva fragmente ceramice arse secundar (-0,76 m). Cercetările vor continua aici în campania 2023.

Totodată, a fost întregită imaginea arheologică a zonei din imediata vecinătate estică a tumulului 22 cercetat în campania 2020, unde fusese reperată o concentrare difuză de pietre la 0,5 m E distanță de marginea tumulului respectiv. Prin intermediul unei secțiuni de control trasată la marginea de V a proprietății Joița (10 x 2 m, orientare NW-SE) și racordată la extremitatea de NE a secțiunii din 2022, a reieșit că pietrele identificate în 2020 se dezvoltă pe o mică suprafață către E, cu același aspect: pe un singur strat ce se întindea pe o suprafață totală de circa 21 m², la adâncimi cuprinse între -0,18 m și -0,23 m, fără să fie compacte (păreau mai degrabă împrăștiate, deranjate din poziția inițială), fără o formă clară în plan și fără inventar. Asemănători ca aspect și dimensiuni cu pietrele din mantaua tumulului 22 aflat imediat la V, găsirea unei explicații coerente pentru menirea acestor bolovani se dovedește dificilă, deocamdată. Putem avansa cel puțin trei ipoteze: fie au făcut parte inițial din manta, de unde au fost la un moment dat scoși și îndepărtați din motive necunoscute, fie vor fi fost aduși la locul mormântului, dar au rămas nefolositori în etapa construirii mantalei, fie, în sfârșit, provin din mantaua unui tumul mai mic, cu diametrul de maximum 4,75 m, distrus (sau cel puțin puternic deranjat) poate chiar cu ocazia construirii mantalei T 22 (afectarea mantalelor unor tumuli apropiați cu ocazia amenajării unor tumuli noi a mai fost constatată în această necropolă).

Cercetările din campania 2022 pe șantierul arheologic sistematic Valea Stânii au condus la înțelegerea mai aprofundată a realităților specifice arealului din zona nordică a necropolei din prima epocă a fierului (densitatea tumulilor, dispunerea acestora, starea de conservare), într-o zonă unde nu avusesem acces anterior (două proprietăți private) și unde se conturează o nouă aglomerare de tumuli (pe proprietățile

Dinescu și Chiuță, probabil și mai departe către V, pe proprietatea Ionescu).

A rezultat o suprafață totală cercetată de 261,5 m² (178 m² pe proprietatea Joița și 83,5 m² pe proprietatea Dinescu), peste tot aplicându-se săpătura altimetrică pe sectoare. În total, au fost excavați circa 120 m³ de pământ și pietre de râu (din mantaua tumulilor). Au fost prelevate in situ probe de lemn ars (din tumulii 26 și 27 și din posibilul tumul 28) și de oase calcinate (din tumulul 26) pentru analiză radiocarbon, continuând colaborarea cu Laboratorul AMS din Poznań. Piese arheologice au fost recoltate pe secțiuni și complexe și înaintate la sfârșitul fiecărei zile de lucru spre curățare și conservare primară în laboratoarele de restaurare ale Muzeului Județean Argeș. Jurnalul de șantier, documentația foto, listele de inventare și toată arhiva sunt stocate pe dispozitivul mobil PC portabil destinat șantierului și pe DVD-uri aferente fiecărei campanii, de asemenea pe hard disk extern conținând arhiva șantierului, în cadrul Muzeului Județean Argeș.

Informații suplimentare online

[Raportul 6952 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
